

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

316. An Episcopi possint visitare in ordine ad clausuram Monasteria
Monialium Regularibus subjecta? Ex p. 11. t. 2. & Misc. 2. r. 15.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

nem restringere & cohibere in ordine ad ipsos re-
stringendos, ne accedant ad colloquendum ad Mo-
nasteria Monialium cum Monialibus, quantumvis
exemptis. Nec etiam obstat cum eodem Merolla,
quod sequeretur Episcopus tanquam delegatos Apo-
stolicos posse (hæc sunt verba Merolla) id prohibere
Regularibus, etiam, respectu monasteriorum monia-
lium ipsis Episcopis subiectarum; quia constitutio
Gregorij XV. indistinctè loquitur de monasteriis Mo-
nialium vt clarè patet. Hæc Merolla ibi. Quia contra
est: nam Constitutio loquitur tantum de Monasteriis
exemptis, dum dicit, An Regularis absque legitima
licentia accedens ad monasteria Monialium Regulari-
bus subiectarum, &c. Monasteria enim subiecta Re-
gularibus sunt à iurisdictione Episcopi exempta: ergo
constitutio Gregorij XV. non loquitur indistinctè,
sed determinate de Monasteriis exemptis tantum, &
non de aliis Episcopo subiectis. Remanet igitur nos-
trum notabile firmum; quod scilicet Regulares ac-
cedentes ad monasteria exempta ad colloquendum
cum Monialibus incidunt in hanc excommunicationem;
Regulares verò accedentes ad Monasteria non
exempta, sed subiecta ditioni ordinariæ Episcopi, non
incidunt in hanc nostram excommunicationem. Adest
& alia declaratio Cardinalium supra Tridentinum p.
4. fol. 422. relata à Fagundez 1. Ecclesia præcepto. l. 1.
c. 7. n. 10. in fine, his verbis, Regulares aduertes Mo-
nasteria Monialium sine licentia Episcopi incidunt in
pœnam excommunicationis, quam Episcopus sub edi-
cto proposuit; sic Congregatio Cardinalium super
Tridentinum censuit 9. Aprilis 1587. Huiusque Pater Ia-
nuarius; cui addo, præter Doctores ab ipso citatos Ric-
cium in Praxi. tom. 2. resol. 181. Peyrinum, de Priuil.
Munim. Constit. 7. Pij V. quæst. 15. num. 37. Cæspedes, tr.
de Exem. Regul. cap. 23. q. 336. num. 2. quibus videtur
etiam accedere. Squillante de Priuileg. Episcop. part. 1.
cap. 13. num. 14.

Sup hoc in
Ref præteri-
ta.

Olim in Ref.
quæ nunc in
uenitur in
tom. 6. tr. 1
Ref. 84. in §
Nota quinto,
ad medium
& in alio §.
etius not. E
pro Monial-
ibus exemptis
in tom. 5. tr. 1.
Ref. 87. §.
Nota quinto,
in principio
& in alio §.
not. 1. dicti §.

3. Notandum est hic obiter, quod licet probabili-
ter olim diximus, quod Peregrini non incidunt in
Censuram Episcopi colloquentes cum Monialibus,
etiam in eorum Diocesi adest etiam eadem Cen-
sura, tamen hoc procedit quoad Moniales Episcopo
subiectas, nam quoad Moniales exemptas con-
trarium dicendum est; nam in tali casu Episcopus
& in alio §. procedit in ordine ad Clausuram, & consequenter ad
locutionem est delegatus Episcopus Summi Ponti-
ficis, sicut supra diximus de Regularibus, & ita tenet
Ianuarius loco citato, num. 16.

RESOL. CCCXVI.

An Episcopus possit visitare in ordine ad clausuram
Monasteria Monialium Regularibus subiecta? Ex
p. 1. tr. 2. & Misc. 2 Ref. 15.

§. 1. **N**egatiuam sententiam tenet Bruno de Priuileg.
Regular. part. 1. tract. 2. cap. 2. propos. 4.
Et putat constare hanc veritatem ex cap. periculoso, de
statu Regular. in 6. vbi Monasteria Episcopo, & Sedi
Apostolica immediatè subiecta, à Monasteriis Præ-
latis Regularibus subiectis distinguit, & de his sic
pronunciat, Abbates verò, & alij, tam exempti,
quam non exempti Prælati Ecclesiarum, Monasterio-
rum, & Ordinum quorumcumque in Monasteriis
huiusmodi sibi subiectis, de clausura conuenienti, vbi
non est prouidere procurent. Nec Tridentini decre-
tum cap. 5. sess. 25. de Regular. aliud operatur, quàm
confirmare constitutionem Bonifacij VIII. illius capi-
tuli periculoso: nam decretum innouans iuxta termi-
nos Constitutionis innouatè est intelligendum, vt dix-
imus in tractatu de priuilegijs in communi, & iuxta

Naui. de Datis, & promissis, notab. 3. in num. 6. Quod
similiter etiam dicendum est de Constitutionibus Pij
V. Quæ incipiunt, Circa pastoralis, & Decoris, & bene-
ficii.

2. Nec obiciendum, Tridentinum generaliter
loqui, non distinguendo de Monasteriis immediatè
subiectis Sedi Apostolicæ, & de alijs Prælati Re-
gularibus subiectis: nam quamuis id ita sit, recedendum
non est à Constitutione antiqua: nisi
quatenus per nouam reperitur contrarium; vt ha-
betur in iure ciuili lib. præcipuum, de Appellatione, &
cap. 1. de Constitutione, in 6. At in dicto cap. peri-
culoso, satis exprimitur differentia, vt in prin-
cipio huius propositionis notatum est: illa enim,
quæ immediatè Sedi Apostolicæ, vel Episcopo
subduntur quoad hunc actum clausuræ, Episcopo
subiicit: reliqua verò Monialium Monasteria sicut
Prælati ordinarijs. Atque hæc responsio corroboratur
ex fine proximè dicti cap. Periculoso, vbi habetur;
et hoc autem in Monasteriis exemptis Ordinarij
locorum nullam sibi credant iurisdictionem, vel potesta-
tem aliquatenus attributam. Ergo ex Constitutio-
ne huiusmodi nullam habet Episcopus facultatem
quoad clausuram in dicta Monasteria exempta,
alioquin haberet aliquam iurisdictionem, & po-
testatem in illa. Sic tenet Miranda in tractatu de
Sacris Monialibus, quæstione 2. art. 14. concl. 3. &
alij.

3. Ex quibus sequitur, non posse Episcopum ingre-
di Monialium Monasteria, vt videat si violata est
clausura, nec se intromittere ad illam reparandam,
si violata est: nisi in casu, in quo monitus ab ipso
Prælati Monasteriorum, in quibus clausura viola-
ta est, nollet illam reparare; tunc enim vbi Tri-
dentinè est receptum, id possit tanquam Sedis Apostoli-
cæ delegatus. Ita Bruno, & alij cum ipso, vt videtur
est apud Barbosam, & Garziam vbi infra.

4. Sed ego affirmatiuè sententiæ adhareo cum Do-
ctoribus quos ad lætietatem adducit Barboza de iure
Ecclesiastico lib. 1. cap. 43. n. 146. quibus addo Gar-
ziam in Politica Regulari tom. 1. tr. 8. diff. 3. dno. 2.
num. 15. Et ideo posse Episcopos, eorumque Vica-
rios subiectis ad id habentes mandatum pro clau-
suræ visitatione, ingredi septa Monasteriorum Mo-
nialium Regularibus subiectarum, semotis etiam
violatæ clausuræ suscipione, ac quacumque supe-
riorem Regularium negligentia, censuit S. Con-
gregatio Cardinalium negotijs Episcoporum, &
Regularium præposita, in hæc verba, prætendun-
tibus aliquibus Ciuitatis, ac Diocesis Turritanæ,
Archiepiscopus circa clausuram Monasteria Mo-
nialium Regularibus subiectarum visitare non
posse, & hoc sub prætextu, quod ab eisdem Archie-
piscopis prædecessoribus nunquam visitata fue-
rint; Illustrissimi eiusdem Sacræ Congreg. Patres,
Illustriss. Lancelloto referente, prædicto Archiepi-
scopo litteras dari voluerunt, ipsum non posse, nec
debere omittere, quin clausuram Monasteriorum
Monialium eius Ciuitatis, & Diocesis Regularium
curæ suppositorum, quotiescumque opus esse
dignouerit, visitet; sub Data 24. Nouembrijs
1617.

5. Et ita optimè Episcopo Sperello respondit e-
dem Sacra Congregatio, vt patet in eius decis. 97.
num. 27. vbi sic ait, Verum quia idem Prior, cui
Roderici doctrina valdè applaudebat, meis ratio-
nibus non acquiescebat: ego ob meam eximiam in
dictam Religionem reuerentiam, nihil per vim at-
tentare volui, sed Sacram Congregationem con-
sului, ac fauorabilem reportauit resolutionem, quam
vnà cum meo supplici libello hic imprimendam
curavi tenoris sequentis.

6. Eminentijs,

6. Eminentissimi, & Reverendissimi Domini, Statutum est per decretum Sacri Concilii Tridentini, cap. 5. *sess. 25. de Regul.* ut Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegati clausuram Sanctimonialium in Monasteriis sibi subiectis conservari maximè procurent, in vim cuius decreti Alexander Sperellus Vicarius Generalis Eminentissimi Domini Cardinalis Estensis, ut suo muneri satisfaceret, intendebat singulis annis Monasteria Regularibus subiecta, visitationis gratia, in concernentibus clausuram ingredi, ad quod cum ceteri Regulares annuerent, Fratres Sancti Domini resistunt, prætendentes duo. Prius vigore eiusdem Decreti, Episcopum solum, non autem eius Vicarium, etiam mandatum speciale habentem, ingredi posse. Posterius, nec quidem Episcopum valere, nisi aliquam rationabilem violatæ clausuræ suspensionem habeat, ex Roder. *99. Regul. tom. 1. quasi. 47. art. 10.* Unde, cum Orator hac in re nil præter Dei honorem querat, ac neque desidia, neque nimio zelo laborare intendat, supplicat humiliter pro opportuna horum casuum declaratione. Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, ad utrumque dubium respondit, non solum Episcopo, sed etiam Generali eius Vicario ad hoc speciale mandatum habenti, licere pro clausuræ visitatione ingredi septa Monasteriorum Monialium Regularibus subiectarum; tamen nulla rationabilis violatæ clausuræ suspicio irreperit, & acriter reprehendit Rodericum, quod hac de re tam audacter locutus fuerit, subscriptio. Antonius Cardin. Caietanus. Locum Sigilli. Suppositis igitur tot Sacrarum Congregationum Declarationibus, & Responsonibus; durum esset contra stimulum calcitrare.

RESOL. CCCXVII.

An Episcopus possit reservare casus circa clausuram in ordine ad Moniales exemptas?

Et an in dicto casu contraventionis sint absolvenda ab Ordinario, vel à Prælo Regulari?

Et an Moniales Ordinario subiecta subiacent casibus, & censuris, quas ipse Ordinarius generaliter reservat pro sua Diocesi, etiam si de his Monialibus non fiat expressa mentio in edicto reservationis?

Et an possit Prælatus Regularis pro Monialibus sibi subditis reservare casus, & censuras; neque est opus, ut Prælatus id faciat cum capitulo, cum Moniales capituli non habeant? Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3. Ref. 52.

§ 1. Affirmativè respondet Baucius in *M. scellaneis Casuum Conscient. tom. 2. Opus. 3. q. 269. p. 2.* ubi sic ait: An Ordinarius possit sibi reservare etiam respectu Monialium exemptarum casus aliquos concernentes materiam clausuræ, vigore potestatis competentis ipsi tanquam delegato Sedis Apostolicæ circa custodiam clausuræ dictarum Monialium, v. g. ne prolixius loquantur cum extraneis officio Monasterij aperto, &c. Respondetur affirmativè, nempe posse id facere: & consequenter in casu contraventionis esse absolvendas ab Ordinario, non autem à Prælo Regulari. Unde habes quod extra casum clausuræ, non potest reservare casus, respectu Monialium exemptarum? Ita ille; & ante illum Pellizzarius, *tract. de Monialibus, c. 10. sect. 1. n. 48.*

2. Sed ego discedo ab hac sententia virorum amicissimorum; & adhaereo opinioni negativæ, quam tunc non minus doctus & amicissimus noster Pater Palqualigus in *Q. Q. Canon. Centur. 2. quasi. 161.* per totam; quia delegatio quam concedit Concilium Tridentinum Episcopo in ordine ad clausuram Monialium exemptarum, est solum in foro externo, vt

constat ex verbis ipsius Concilii, *sess. 25. cap. 5. de Regularibus.* Deinde cum reservatio sit restrictio iurisdictionis in ordine ad absolutionem Sacramentalem sequitur quod requirat iurisdictionem circa eos, quibus restringitur iurisdictione pro foro interiori, & quod iurisdictione restricta sit dependens à iurisdictione restringentis: Sed per delegationem Concilii Tridentini confertur solum iurisdictione in ordine ad clausuram Monialium restituendam, & conservandam; non autem tribuitur aliqua iurisdictione supra Prælos Ordinarios Monialium, & ideo non poterunt Episcopi reservando sibi aliquem casum restringere auctoritatem, & iurisdictionem Prælatorum Ordinarium, aut eorum, qui eam habent supra Moniales in foro conscientie à Prælati Ordinariis. Hæc namque sunt diversæ iurisdictiones, & facultates, vt per se constat. Ergo, &c.

3. Verum si quæras hic an Moniales Ordinario subiectæ subiacent casibus, & censuris, quas ipse Ordinarius generaliter reservat pro sua Diocesi, etiam si de his Monialibus non fiat expressa mentio in edicto reservationis: Respondetur affirmativè, nempe si biacere casibus, & censuris reservatis. Ita Doctores, quos tacito nomine, citat, & sequitur Pellizzarius, *tract. de Monialibus, cap. 10. sect. 1. n. 51.*

4. Et nota hic etiam cum eodem Pellizzario, *num. 46 & Baucio ubi supra, p. 1.* posse Prælatus Regularem pro Monialibus sibi subditis reservare casus, & censuras; neque est, opus ut Prælatus id faciat cum Capitulo; nam moniales non habent usum Capituli, ac proinde sine oraculo Capituli potest reservare casus, & censuras respectu Monialium sibi subditarum; nam solum est cautum in iure, quando est faciendæ reservatio casuum respectu hominum Religiosorum, non respectu monialium non habentium usum Capituli.

RESOL. CCCXVIII.

An Regularis explanans aliquem casum conscientie Moniali incidat in penas Decreti Sacre Congregationis contra colloquentes cum Monialibus?

Et an idem dicendum sit, si Regularis accedat ad componendam aliquam seditionem etiam inter Moniales; vel ad consulendam Monialem gravissima tristitia affectam, vel ad consulendum in re gravi concernente bonum Monasterij, aut aliquod pietatis opus, vel titulo urbanitatis, & ad alios similes casus? Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 55. alias 54.

§ 1. Negativam sententiam, me citato, probabilem esse existimat Pellizzarius *tract. de Monialibus, c. 10. sect. 3. subsect. 2. n. 277.* ubi sic ait: Ad do, quod docti Recentiores non improbabiler putent; Religiosum non si biacere penes laicos contra Regulares ad Monasteria Monialium accedentes sine licentia, si alicui Moniali declaret casum aliquem conscientie; cum talis loquutio officium habeat pie exhortationis; & alioqui cesset finis prohibitionis in particulari, iuxta ea quæ habet Diana *p. 5. tr. 14. ref. 96.* & si velint consequenter philophrari, concedere debent; Ordinarium posse mittere Religiosum ad aliquod Monasterium Moniali causa ibi exercendi aliquod opus pietatis, (v. g. ad componendam aliquam seditionem exortam inter Moniales, ad consolendam Moniale gravissima tristitia affectam, ad consulendum in re gravi concernente bonum Monasterij, & ad alios similes effectus;) in his quippe procedit eadè ratio, quæ in casu à præfatis Doctoribus cõcesso, Nec obstat, quod Sac. Congr. in decreto iussu Syxi V. edito a 1590. expressè statuit, nulli Religioso cuiuscumque Ordinis, gradus, qualitatis, ac dignitatis, (exceptis Superioriore.

Quoad censuras pro viris Religiosis supra in Ref. 114. per totam, & in alio §. eius not.

Sup. prima diff. huius rituli supra in Ref. 172. prope finem, à vers. quod si quis & in Ref. 306. etiã prope finem, & in tom. 5. tr. 1. Ref. 87. § vit ante medium, vers. qui etiam.

Que nunc reperitur in tom. 6. tr. 1. Ref. 71 & in aliis multis eius primæ not. & etiam secunde.